

Nr 193.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående provisorisk löneförbättring för flaggkorpraler och högbåtsmän; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Janne Nilsson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Nilsson anför:

Genom 1925 års försvarsbeslut tillkom en ny manskapsgrad vid marinen, nämligen flaggkorpralsgraden. Flaggkorpralerna, som förutsattes skola äga fullständig underofficersutbildning, avsågos att förrätta underofficers tjänst samt att i mån av avgång ersätta underofficerare av 3:e graden.

Enligt nämnda försvarsbeslut skulle vidare ett antal — högst 150 — erfarna och pålitliga korpraler vid flottan, som icke avlagt underofficersexamen men på grund av yrkesskicklighet m. m. voro behövlige för fortsatt tjänst-

Bihang till riksdagens protokoll 1937. 1 saml. Nr 193—194.

515 87 1

göring, få kvarstå i tjänst intill den för underofficer fastställda åldersgränsen eller 55 år. Dessa korpraler — s. k. högbåtsmän — skulle bestrida dels vissa befattningar, som tidigare avsetts för personal med underofficers kompetens, och dels vissa förhandsposter ombord å fartyg.

Vid anmälan inför Kungl Maj:t i statsrådet av 1925 års försvarsproposition anförde föredragande departementschefen, bland annat, att antalet flaggkorpraler på stat — liksom fallet vore med underofficerare av 3:e graden — icke borde vara större, än att flaggkorpral under förutsättning av väl vitsordad tjänst kunde befordras till underofficer. Givetvis borde flaggkorpral, som efter tre års provtjänstgöring befundes icke vara duglig för befordran till underofficer, erhålla avsked på enahanda sätt, som förhållandet vore med den underofficer av 3:e graden, vilken efter förloppet av treårig konstitutorialtid ansåges icke böra erhålla fullmakt såsom underofficer. Den flaggkorpral åter, som fullgjort tre års väl vitsordad tjänst och befundes vara duglig för vidare befordran, borde vara berättigad till fortsatt anställning, även om han, innan fullmakt såsom underofficer kunde erhållas, skulle uppnå 35 år, d. v. s. den avgångsålder, som borde bestämmas för övriga flaggkorpraler.

Häremot hade riksdagen intet att erinra.

För ernående av ett riktigt avvägt förhållande mellan flaggkorpralernas och underofficerarnas avlöningsförmåner ansågo sig departementschefen vidare böra förorda, att skillnaden mellan flaggkorprals och korprals lön efter samma tjänstetid bleve 192 kronor. Till jämförelse erinrade departementschefen därom, att skillnaden mellan korprals och menigs löneförmåner efter en och samma tjänstetid vore 300 kronor.

Departementschefen ansågo därför, att i dåvarande löneplan för marinens manskap borde införas en ny lönegrad sålunda:

Lönegrad	Beställningshavare	Begy- nelse- lön	Lön efter en tjänstetid av							
			12 må- nader	24 må- nader	36 må- nader	48 må- nader	60 må- nader	72 må- nader	84 må- nader	96 må- nader
3	Flaggkorpral	kr. —	kr. —	kr. —	kr. 1,512	kr. 1,608	kr. 1,704	kr. 1,800	kr. 1,896	kr. 1,992

De föreslagna beloppen lågo alltigenom 30 kronor under de av försvarsrevisionen på sin tid förutsatta lönebeloppen för flaggkorpral.

För högbåtsman borde, enligt departementschefens uttalande, lönen tre år efter inträde i högsta löneklassen för korpral höjas med 96 kronor, varigenom högbåtsman skulle uppnå enahanda lön som flaggkorpral i näst högsta löneklassen.

De sålunda förordade lönebestämmelserna, som av riksdagen lämnades utan erinran, fastställdes genom kungörelse den 18 juni 1926 (nr 252) att gälla från och med den 1 juli samma år.

I det förslag till nytt, efter 1925 års försvarsorganisation anpassat manskapsavlöningsreglemente, som försvarsväsendets lönenämnd på uppdrag av Kungl. Maj:t avgav den 29 november 1927, framhöll lönenämnden, att under-

officersbefordran för flaggkorpral i allmänhet icke syntes kunna påräknas förrän tidigast vid 35 års ålder, under det att vid tillkomsten av gällande avlöningsbestämmelser förutsatts, att dylik befordran skulle äga rum vid en levnadsålder av högst 32 år. Då emellertid en viss osäkerhet för det dåvarande ännu ansåges råda med avseende på 1925 års försvarsordnings verkningar i fråga om de nyinrättade flaggkorpralsbeställningarna, hade lönenämnden ansett sig böra föreslå allenast ett nytt ålderstillägg om 120 kronor för flaggkorpraler efter 132 månaders tjänst. Vad högbåtsmännen anginge borde dessa med hänsyn till att de avsågos kvarstå i sina beställningar intill uppnådda 55 år komma i åtnjutande av ytterligare två löneförhöjningar, vardera å 96 kronor, efter en tjänstetid av respektive 168 och 204 månader.

I anslutning till lönenämndens förevarande förslag, som biträdades av statsmakterna, infördes i det den 11 maj 1928 utfärdade, ännu gällande manskapsavlöningsreglementet (nr 128), som trädde i kraft den 1 juli sistnämnda år, följande

Löneplan för manskap vid marinen (Mm).

Lönegrad	Beställningshavare	Begy- nelse- lön	Lön efter en tjänstetid av									
			12 må- nader	24 må- nader	36 må- nader	48 må- nader	60 må- nader	72 må- nader	84 må- nader	96 må- nader	132 må- nader	
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	
3	Flaggkorpral	—	—	—	1,512	1,608	1,704	1,800	1,896	1,992	2,112	
2	Korpral (högbåtsman)....	1,140	1,140	1,140	1,320	1,416	1,512	1,608	1,704	1,800	—	
1	Menig	600	720	840	1,020	1,116	1,212	1,308	1,404	1,500	—	

I en löneplanen bifogad anmärkning infördes bestämmelserna om att lönen för högbåtsman skall höjas 36 månader efter det sista löneförhöjningen i lönegraden tillträtts till 1,896 kronor, efter ytterligare 36 månader till 1,992 kronor samt slutligen efter ytterligare 36 månader till 2,088 kronor.

På av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1935 års riksdag framlagt förslag (fjärde huvudtiteln, sid. 28—34) medgav riksdagen, att tillfällig löneförbättring enligt vissa närmare angivna huvudgrunder finge under budgetåret 1935/1936 beredas viss militär personal, som genom rådande beföringsförhållanden kommit uti en i avlöningshänseende särskilt ogynnsam ställning.

Med stöd av det sålunda av riksdagen lämnade medgivandet utfärdade Kungl. Maj:t den 17 maj 1935 kungörelse, nr 163, i ämnet, enligt vilken kungörelse flaggkorpral, som åtnjöt lönen enligt förenämnda löneplan, efter en uppnådd tjänstetid av 16 år skulle äga åtnjuta tillfällig löneförbättring med 120 kronor för helt år räknat.

Enligt kungörelse den 12 juni 1936, nr 264, som utfärdats med stöd av medgivande, lämnat av 1936 års riksdag, har flaggkorpral för innevarande budgetår tillerkänts enahanda löneförbättring som för närmast föregående budgetår.

I statsverkspropositionen för nästkommande budgetår (sid. 153) har Kungl.

Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att under budgetåret 1937/1938 må, i överensstämmelse med för innevarande budgetår tillämpade huvudgrunder, till flaggkorpraler utgå tillfällig löneförbättring.

Förutom den kontanta lönen åtnjuta flaggkorpraler och högbåtsmän vissa förmåner in natura eller ersättning därför.

Vad slutligen beträffar flaggkorpralernas och högbåtsmännens ställning i pensionshänseende skola 1935 års militära tjänstepensionsreglemente och 1936 års allmänna familjepensionsreglemente äga tillämpning å dem, därest de ej anmält sig önska bibehållas vid den summariska tjänstepensionering utan pensionsavgiftsskyldighet, som vid tidpunkten för tjänstepensionsreglementets ikraftträdande tillkom dem. Enligt sistnämnda reglemente skall såsom pensionsålder gälla en levnadsålder av 55 år för högbåtsman och 50 år för flaggkorpral. Tjänstepensionsavdraget utgör 54 kronor och familjepensionsavdraget 96 kronor för såväl flaggkorpral som högbåtsman.

I sitt den 30 juli 1935 avgivna betänkande framhöll 1930 års försvarskommission, att det för ernående av drägligare befodringsförhållanden till och inom flottans underofficerskår enligt kommissionens mening vore önskvärt, att antalet flaggkorpraler minskades i förhållande till antalet underofficerare.

Marinmyndigheterna framhöllo i utlåtanden över försvarskommissionens betänkande, att flaggkorpralsgraden medförde en försening av befodran till underofficer i jämförelse med vad förhållandet vore vid övriga försvarsgrenar samt att en utjämning härutinnan kunde ske endast genom förbättring av flaggkorpralernas ekonomiska förhållanden, vilka måste betecknas såsom otillfredsställande. Beträffande högbåtsmännen hade marinmyndigheterna funnit en förbättring av de ekonomiska förhållandena erforderlig och behjärtansvärd. Det syntes marinmyndigheterna rättvist och skäligt, att denna personal, som enligt gällande system i allmänhet nådde högsta löneklassen vid 35 års ålder och sålunda i omkring tjugu år därefter kvarstode i tjänst, bereddes möjlighet till något ökad inkomst genom införande av ytterligare ett antal lönetillägg.

Även försvarsväsendets underbefälsförbund framhöll i sitt över försvarskommissionens betänkande avgivna yttrande, att flaggkorpralerna genom en förbättring i löneställning borde kompenseras för den försening i befodran till underofficer, som förefunnes vid jämförelse med arméns och flygvapnets motsvarande beställningshavare, ävensom att högbåtsmännen borde erhålla ökade och flera lönetillägg.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t i statsrådet av 1936 års försvarsproposition uttalade min företrädare i ämbetet, att han för åstadkommande av en förbättring av befodringsförhållandena för flaggkorpralerna förordade överförande av en del av flottans flaggkorpralsbeställningar till underofficerskåren, att han för beredande av mera tryggad anställning för flaggkorpralerna ansåge lämpligt, att flaggkorpral efter två års tjänstetid såsom sådan erhöle konstitutorial å sin beställning, samt att det syntes honom vara med rättvisa och billighet förenligt, att flaggkorpralernas ekonomiska förhållanden för-

bättrades, så att viss kompensation för de vid jämförelse med motsvarande personalkategorier vid andra vapenslag betydligt sämre befordringsmöjligheterna erhöles. I fråga om högbåtsmännen syntes det även skäligt, att förbättrade löneförmåner möjliggjordes genom införande av ytterligare ett par lönetillägg. Departementschefen ansåge därför, att dessa frågor efter erforderlig kompletterande utredning snarast borde bringas till en lösning.

Emot förevarande uttalanden i fråga om flaggkorpralernas och högbåtsmännens anställnings- och löneförhållanden förekom vid riksdagsbehandlingen ingen erinran.

Genom beslut av 1936 års riksdag har, samtidigt med att antalet flaggkorpralerna och underofficerare av 2:a graden utökats, antalet flaggkorpralerna vid flottan (däri inberäknat kvarstående antal underofficerare av 3:e graden) minskats från 340 till 275 eller till samma antal, varmed flaggkorpralerna upptagits i statberäkningarna för den nya marinorganisationen. Högbåtsmännen skola enligt den nya organisationen alltjämt vara högst 150 till antalet.

Beträffande antalet flaggkorpralerna vid kustartilleriet förutsattes enligt 1936 års försvarsbeslut ingen ändring i det nuvarande antalet, som (kvarstående underofficerare av 3:e graden inberäknade) utgör 65. Däremot förutsattes en successiv utökning av antalet underofficersbeställningar vid kustartilleriet.

I underdånig skrivelse den 14 januari 1937 hava *marinförvaltningen* och *chefen för marinstabens* framhållit, att myndigheterna, som redan år 1927 — i samband med utarbetandet av det nu gällande manskapsavlöningsreglementet — avgivit förslag till förbättrade ekonomiska förhållanden för flaggkorpralerna och högbåtsmän, funne det angeläget, att åtgärder vidtoges i här berört syfte. Myndigheterna, som förutsatte, att en omarbetning av manskapsavlöningsreglementet komme att ske i sinom tid, ansåge emellertid behovet av förbättring så trängande, att provisoriska åtgärder snarast borde förberedas för att kunna träda i kraft senast i samband med genomförandet av den nya försvarsordningen, d. v. s. den 1 juli 1937. Jämväl ur rekryteringssynpunkt vore sådana åtgärder av väsentlig betydelse, vartill komme, att de nuvarande lönerna knappast torde kunna tåla belastningen av tjänste- och familjepensionsavdragen.

I fråga om flaggkorpralernas löneställning har i berörda skrivelse anförts i huvudsak följande:

Ehuru 1936 års marinordning medfört viss förbättring av befordringsförhållandena för flaggkorpralerna, torde man dock böra räkna med, att genomsnittligt nio år måste tillbringas i flaggkorpralens graden och att medellevnadsåldern vid befordran till flaggkorpral uppginge till 27 år. Levnadsåldern vid befordran till underofficer av 2:a graden skulle sålunda komma att uppgå till omkring 36 år. Även om densamma komme att bli något lägre med hänsyn till oförutsedda avgångar och liknande omständigheter, syntes dock kunna förutsättas, att tjänsteåldern i sjömanskåren vid befordran till underofficer av 2:a graden normalt komme att vara omkring 18 år. På grund av olika befordringsutsikter inom skilda yrkesgrenar komme denna normalålder att i vissa fall icke oväsentligt överskridas. Av nu nämnda åldersförhållanden syntes oförtydligt framgå, att nu gällande löneplan i fråga

om flaggkorpralerna nödvändigtvis måste påbyggas med ytterligare ålders-tillägg.

Den kompensation för de vid jämförelse med motsvarande personalkategorier vid andra vapenslag betydligt sämre beföringsmöjligheterna, som i 1936 års försvarsproposition förordats, syntes myndigheterna ej kunna ske med mindre löneplanen i fråga om flaggkorpraler närmare anslötes till löneplanen för underofficerare av 2:a graden än vad nu vore fallet. Flaggkorpral borde sålunda — då ju hans försenade underofficersbefordran vore beroende av organisatoriska förhållanden — beredas ekonomisk gottgörelse genom att i det närmaste fullt jämställas beträffande löneförmåner med till sergeanter befordrade jämnåriga kamrater vid andra försvarsgrenar.

Med hänsyn till att sergeant för löneklassplacering ägde tillgodoräkna sig tiden från avlagd furirsexamen, minskad med sex år, d. v. s. sammanlagda tjänstetiden som manskap utöver nio år, syntes vid här åsyftad jämförelse lämpligen böra förutsättas, att sergeant under tionde, elfte och tolfte tjänste-åren komme i åtnjutande av lön enligt 3:e löneklassen av den i gällande officersavlöningsreglementet intagna löneplan för underofficerare (U₀), under därpå följande tre år enligt 4:e löneklassen samma löneplan o. s. v.

Flaggkorprals sammanlagda förmåner — kontanta och naturaförmåner — borde avpassas så, att de vid motsvarande tjänstetidsperioder till slutbeloppen följde underofficerslörens stegringar, dock med iakttagande av att flaggkorpralens förmåner alltid komme att ligga något under underofficersens. Genom den i 7 § 1 mom. d) officersavlöningsreglementet fastställda rättigheten att tillgodoräkna viss tjänstetid komme befordran till underofficer att för flaggkorpralen i varje fall medföra bättre löneställning. Skäl syntes emellertid icke föreligga för höjning av flaggkorprals löneförmåner till högre belopp än som motsvarade 5:e löneklassen (inberäknat dyrtidstillägg) eller sålunda slutlönen för underofficer av 3:e graden, vilken underofficersgrad numera ersatts av flaggkorpralsgraden. Jämförelsen syntes böra göras med lönen på E-ort och omräkningen av naturaförmånerna i kontantvärde ske på följande sätt. Hyresbidragets belopp syntes böra fastställas till 288 kronor å E-ort och dyrtidstillägget, förslagsvis, avrundas till 80 kronor. Beklädnadsersättningen, vilken varierade något inom olika yrkesgrenar, syntes i medeltal kunna beräknas till 180 kronor för år. Portionsersättningen, som likaledes varierade till beloppet, borde för jämförelse med sergeants löneförmåner åsättas ett genomsnittsvärde av 0,80 kronor för dag, varför portionsersättningen beräknats till sammanlagt 288 kronor. Till flaggkorpralens kontantlön borde sålunda enligt de angivna beräkningsgrunderna läggas ett sammanlagt belopp av 836 kronor. Därest man vid beräkningarna utginge från G-ort, bleve underofficerslönen högre. För flaggkorpralen bleve skillnaden den, att hyresbidraget utginge med 564 kronor i stället för 288 kronor, varjämte dyrtidstillägget kunde avrundas till 100 kronor

Myndigheternas skrivelse utmynnade för flaggkorpralernas del i ett förslag om införande av två provisoriska ålderstillägg om vardera 240 kronor att utgå efter respektive 12 och 15 års tjänstetid. Därvid förutsattes, att den tillfälliga löneförbättring å 120 kronor, som för innevarande budgetår tillkommer flaggkorpral efter 16 års tjänstetid, alltjämt skulle utgå.

Beträffande h ö g b å t s m ä n n e n hava förenämnda myndigheter i sin skrivelse anfört följande:

Slutlönen för högbåtsman låge allenast 288 kronor över slutlönen för korpral. Efter slutlörens uppnående kvarstode högbåtsman i tjänst ytterligare omkring tjugo år, under vilken långa tid ingen som helst förhöjning av

lönen förekomme. Såväl de särskilda ålderstilläggens antal som deras storlek måste betecknas såsom otillfredsställande. Syftet med införandet av högbåtsmannainstitutionen — nämligen att skapa en grupp äldre, mognare underbefäl, som besuttede framstående yrkesskicklighet och goda sjömannaegenskaper — kunde icke tillgodoses, om högbåtsmännens ekonomiska förmåner hölles nere på ett så lågt plan som för närvarande.

Storleken av högbåtsmännens ålderstillägg borde därför ökas och löneplanen påbyggas med ytterligare ålderstillägg. Med hänsyn till utformningen av högbåtsmannainstitutionen, där vederbörande under en lång följd av år kvarstode i samma befattning intill pensionsåldern, syntes löneplanen för dessa beställningshavare lämpligen böra givas liknande struktur som löneplanerna för civilmilitär och civil ordinarie och extra ordinarie personal. Antalet ålderstillägg (löneklasser) syntes böra sättas till fem och begynnelselönen bestämmas till nuvarande slutlön för korpral — 1,800 kronor. Denna lön erhöles efter en tjänstetid av 96 månader (8 år), vilken i allmänhet vore den tidigaste åldern, då förordnande till högbåtsman förekomme. Fem ålderstillägg innebure en ökning med två tillägg i överensstämmelse med förenämnda uttalande i försvarspropositionen. Såsom förhållandet vore i fråga om de civila löneplanerna vid ungefärligen motsvarande lönelägen syntes tilläggens storlek böra sättas till 120 kronor; mindre ökning än 10 kronor för månad syntes myndigheterna icke hava något reellt berättigande.

Myndigheterna hava i sin skrivelse ytterligare anfört, att vad sålunda föreslagits syntes innebära en tillfredsställande provisorisk förbättring av flaggkorpralernas och högbåtsmännens ekonomiska förhållanden, intill dess en definitiv löneroglering komme till stånd för ifrågavarande personalkategorier. De kostnader ett genomförande av ovannämnda förslag skulle medföra vore givetvis helt beroende av det antal befattningshavare, som befunne sig i de högre årsklasserna. Detta antal vore förmodligen för närvarande högre än det normalt kunde beräknas vara. Enligt den beräkning av kostnaderna, som marinförvaltningen verkställt, syntes dessa emellertid i genomsnitt kunna beräknas uppgå till omkring 60,000 kronor årligen. Med anledning av vad sålunda framhållits hava marinförvaltningen och chefen för marininstaben, som i ärendet samrätt med chefen för kustartilleriet, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva provisorisk förbättring av löneförhållandena för flaggkorpraler och högbåtsmän i enlighet med vad som föreslagits.

Över marinmyndigheternas ifrågavarande förslag har *försvarsväsendets lönenämnd* den 6 februari 1937 avgivit utlåtande och därvid anfört i huvudsak följande:

Då flaggkorpralernas försenade underofficersbefordran icke vore beroende av vederbörande själva utan förorsakades av vissa organisatoriska förhållanden, vore enligt lönenämndens förmenande redan på grund härav viss kompensation i lönehänseende motiverad. I sin förenämnda skrivelse hade marinmyndigheterna till stöd för sitt förslag åberopat — förutom ofördelaktiga befordringsförhållanden — förefintliga rekryteringsvärigheter. Enligt vad lönenämnden inhämtat, förefölle dessa svårigheter vara av synnerligen allvarlig natur, i det att vakanser icke syntes kunna undvikas bland flaggkorpralerna, särskilt i de yrkesgrenar, där erhållen yrkesutbildning underlättade vinnandet av väl avlönad anställning i civil tjänst

eller befordran till underofficersbeställning vid annan försvarsgren. På grund av de goda ekonomiska konjunkturen erbjödes nämligen befattningar på annat håll såväl i allmän som enskild tjänst med högst väsentligt bättre löneförmåner, vilka lockade även äldre underbefäl vid marinen att lämna tjänsten därstädes. Det kunde icke vara i försvarsväsendets intresse, att militära befattningshavare, sedan de väl erhållit en för den militära tjänstens behov avpassad utbildning, innan staten fått draga nytta därav i praktisk tjänstgöring lämnade sina befattningar för att ägna sig åt andra uppgifter. Uppenbart vore, att föreliggande rekryteringssvårigheter skulle minskas, om bättre avlöningsförmåner kunde erbjudas för ifrågavarande befattningshavare.

Det syntes även böra framhållas, att övervägande antalet flaggkorpraler vore gifta och hade familj att försörja och därför givetvis hade svårt att draga sig fram på de till dem utgående löneförmånerna, vilka vore avvägda med hänsyn till att vederbörande beräknats skola åtnjuta kost, bostad och beklädnad in natura.

Med hänsyn till vad sålunda anförts hade lönenämnden funnit starka skäl tala för ett omedelbart tillgodoseende av ifrågavarande personals behov av löneförbättring. Då det icke syntes kunna förväntas, att i samband med inom 1936 års lönekommitté pågående utredningar en definitiv lönereglering kunde komma till stånd för här avsedda befattningshavare, syntes man vara hänvisad att bereda dem en välbehörlig lönekomensation genom införande för dem av en provisorisk löneförbättring.

Mot det av myndigheterna härutinnan framlagda förslaget, som lönenämnden alltså i princip biträdde, hade nämnden emellertid funnit anledning till vissa erinringar av löneteknisk natur. Den ojämn löneskala, som av myndigheterna föreslagits beträffande flaggkorpralerna, syntes sålunda icke lämplig. För egen del ville lönenämnden föreslå, att sedan vederbörande efter 8 års tjänstetid uppnått den i manskapsavlöningsreglementet härför angivna lönen, löneuppflyttningar skulle äga rum vart tredje år och slutlönen uppnås efter 17 års tjänstetid.

I enlighet härmed syntes den nuvarande löneskalan böra utbyggas med ytterligare två löneförhöjningar, vilka skäligen borde bestämmas till 180 kronor vardera och utgå efter 168 månaders (14 års), respektive 204 månaders (17 års) tjänstetid.

Därest ifrågavarande provisoriska löneförbättring komme till stånd, syntes den nu utgående tillfälliga löneförbättringen å 120 kronor icke vidare böra ifrågakomma.

Beträffande högbåtsmännen hade myndigheterna föreslagit, att den nu enligt manskapsavlöningsreglementet utgående löneförhöjningen efter respektive 11, 14 och 17 år med 96 kronor för varje gång i stället skulle utgå med 120 kronor, varjämte ytterligare två löneförhöjningar å likaledes 120 kronor skulle tillkomma efter 20, respektive 23 års tjänstetid.

Såsom framginge av en av lönenämnden verkställd utredning, vore det endast ett fåtal av högbåtsmännen, som icke vore familjeförsörjare, varför — såsom även departementschefen år 1936 uttalat — det syntes skäligt, att förbättrade löneförmåner bereddades dem genom införande av ytterligare ett par lönetillägg. Den föreslagna förhöjningen från 96 kronor med 24 kronor för år av de nu i anmärkningen under vederbörlig löneplan upptagna löneförhöjningarna ansåge lönenämnden emellertid alltför obetydlig för att motivera en ändring av gällande avlöningsreglemente. Lönenämnden hade däremot intet att erinra mot att de föreslagna två nya lönetillägen bestämdes till 120 kronor vardera. De kontanta lönebeloppen i de två nya löneklasserna skulle alltså utgöra 2,208, respektive 2,328 kronor.

Ett bifall till lönenämndens förslag skulle enligt verkställd approxima-

tiv beräkning komma att medföra en årlig kostnadsökning av omkring 40,000 kronor. Därvid hade lönenämnden beräknat, att vid bifall till föreliggande förslag medel icke vidare behövde tagas i anspråk för bestridande av merkostnader för dem av ifrågakvarande befattningshavare, vilka åtnjota avlöning enligt äldre avlöningsbestämmelser.

Såsom av förestående redogörelse framgår intaga flaggkorpralerna och högbåtsmännen en särställning inom försvarsväsendet. Sålunda äro flaggkorpralerna, oaktat de tillhöra manskapet, avsedda att bestrida för underofficerare avsedd tjänstgöring. Högbåtsmännen utgöras av äldre underbefäl i korpralsgraden med framstående yrkesskicklighet och goda sjömannaegenskaper, avsedda för vissa befattningar, som tidigare bestritts av personal med underofficers kompetens, ävensom vissa förhandsposter ombord å fartyg. Båda personalkategorierna äro, till skillnad från annat manskap vid försvarsväsendet, berättigade till pension, flaggkorpralerna vid 50 och högbåtsmännen vid 55 års ålder. Löneförmånerna för dessa beställningshavare äro också beräknade på annat sätt än för övrigt manskap. Sålunda intaga flaggkorpralerna i lönehänseende en mellanställning mellan lägsta underofficersgraden och arméns högsta underbefälsgrad, medan högbåtsmännen med hänsyn till sin långa anställningstid i förhållande till korpralerna äga tillgodonjuta vissa löneförhöjningar utöver dem, som tillkomma dessa.

Departements-
chefen.

De befodringsmöjligheter för flaggkorpraler, med vilka räknades vid tillkomsten av nu gällande avlöningsbestämmelser, hava emellertid visat sig icke hållbara. Visserligen hava flaggkorpralernas befodringsförhållanden förbättrats genom 1936 års försvarsbeslut, men särskilt för flottans flaggkorpraler får man alltjämt räkna med en väsentligt högre befodringsålder än som förutsattes vid den nuvarande löneskalans bestämmande. Redan nämnda förhållande pekar hän på att en förbättring av flaggkorpralernas löneförhållanden utgör ett befogat önskemål. Härtill kommer intresset av att motverka den övergång av dugliga flaggkorpraler från militärtjänst till civil tjänst, som av myndigheterna påtalats. Ett förbättrande av flaggkorpralernas ekonomiska ställning lär härvidlag vara av väsentlig betydelse.

Vad beträffar högbåtsmännen delar jag myndigheternas uppfattning, att jämväl deras löneförmåner för närvarande äro väl knappa i förhållande till deras långa tjänstetid och ansvarsfulla arbetsuppgifter. Härvid är särskilt att märka, att slutlönen uppnås redan efter 17 års tjänst, medan tjänstetiden därefter, under vilken möjlighet till befodran icke föreligger, oftast uppgår till ett tjugotal år.

Den förbättring av flaggkorpralernas och högbåtsmännens löneförmåner, som jag sålunda anser mig böra förorda, synes mig lämpligen böra ansluta till de av lönenämnden föreslagna grunderna och sålunda tills vidare hava karaktären av en provisorisk löneförbättring. I enlighet med nämnda förslag bör löneskalan för flaggkorpraler utbyggas med ytterligare två löneförhöjningar om 180 kronor vardera, att utgå efter 168 respektive 204 månaders tjänstetid, varvid dock den nu utgående tillfälliga löneförbättringen om 120 kronor

efter 16 års tjänstetid, vilken i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag föreslagits skola utgå jämväl för nästkommande budgetår, lärer böra bortfalla. För högbåtsmännen böra tillkomma två nya lönetillägg, vardera å 120 kronor, att utgå efter 240 respektive 276 månaders tjänstetid. Vid ett genomförande av detta förslag skulle sålunda — fränsett den provisoriska löneförstärkning, som på grund av därom tidigare avlåten proposition må komma ifrågavarande befattningshavare till godo — kontantlönen för flaggkorpral efter 14 års tjänstetid komma att uppgå till 2,292 kronor och efter 17 års tjänstetid till 2,472 kronor samt för högbåtsman efter 20 års tjänstetid till 2,208 kronor och efter 23 års tjänstetid till 2,328 kronor.

De av den provisoriska löneförbättringen föranledda kostnaderna, som av lönenämnden beräknats uppgå till cirka 40,000 kronor för år, torde böra bestridas av sjöförsvarets avlöningsanslag. Någon uppräknig av detta anslag för nästkommande budgetår torde emellertid icke av denna anledning bliva erforderlig.

I anslutning till vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte — med återkallande av Sitt i statsverkspropositionen framlagda förslag om tillfällig löneförbättring till flaggkorpraler under budgetåret 1937/1938 — föreslå riksdagen medgiva,

att provisorisk löneförbättring enligt ovan förordade grunder må från och med budgetåret 1937/1938 beredas flaggkorpraler och högbåtsmän samt att härav föranledda kostnader må bestridas av sjöförsvarets anslag till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Berglund.
